

CINSTIREA MEMORIEI DOMNITORULUI ALEXANDRU IOAN CUZA DE CĂTRE REGELE CAROL I

Alin Daniel Clupală

Obiceiul pământului, consfințit mai târziu prin acte de cancelarie și tratate internaționale, a instaurat în Țările Române principiul alegerii domnitorului, inițial din familia voievozilor Mușatini și Basarabi, ulterior și din rândul marilor boieri. Așa se explică dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza ca prim domnitor al Principatelor Române Unite.

Dintr-o veche familie de boieri moldoveni, participant la Revoluția de la 1848, militant activ pentru Unire, sprijinit de oameni politici de excepție și de influenta organizație a masoneriei din care făcea parte, Cuza a devenit o figură luminoasă a istoriei românilor.

Marcată de realizări importante, domnia lui Cuza accelerează procesul de modernizare a României. Cu modestia care l-a caracterizat, respectând programele Revoluției de la 1848 și prevederile Divanelor Ad-hoc, Cuza, cum afirmă într-o scrisoare către Napoleon al III-lea, sprijinitorul său, s-a considerat tot timpul înlocuitorul vremelnice al prințului străin.

Așa se poate explica și lipsa de rezistență pe care a arătat-o împotriva conjurației care plănuia să-l detroneze și despre care era informat.

Plecat în străinătate împreună cu distinsa sa soție Elena Doamna și cu prinții Dimitrie și Alexandru, fii naturali ai domnitorului cu Maria Obrenovici, pe care i-a adoptat în 1865, Alexandru Ioan Cuza s-a autoexilat. Devotata sa soție, care i-a îngrijit pe cei doi micuți prinți ca pe proprii ei copii, va reveni mereu în țară îngrijind Castelul de la Ruginoasa cumpărat de domnitor în 1862.

Inițial și Alexandru Ioan Cuza își anunță intendentul de la Ruginoasa să facă pregătiri pentru primirea familiei la 1 aprilie 1867 la conac.

Motive de ordin politic l-au silit însă pe fostul domnitor nu numai să-și amâne întoarcerea la Ruginoasa de care-l legau multe amintiri frumoase dar chiar să renunțe definitiv la întoarcerea în țară.

În 1867 frumosul palat cu arhitectură gotică a fost vizitat numai de Elena Doamna și de cei doi copii care și-au petrecut aici vara.

Istoria palatului Ruginoasa înregistrează și primul gest de curtoazie făcut de principele Carol I de Hohenzollern care a venit aici în vizită la fosta principesă domnitoare.

Despre această vizită se cunosc multe amănunte. Întâmpinat de Elena Doamna cu flori și voie bună și cu scuza: "Vă rog Alteță să fiu iertată dacă Vă primesc singură...", principele Carol i-a răspuns foarte sincer: "Sunt cel dintâi care să regrete aceasta, dar cred că nu este încă momentul potrivit, în împrejurările de față, ca Principele să se întoarcă. Totuși, nădăjduiesc că în curând voi avea plăcerea să-l salut în țară."

Vrăjmașii lui Cuza, și erau destui, au făcut tot posibilul ca dorința sinceră a

domnitorului Carol de a-l întâlni pe fostul domnitor în țară să nu se realizeze niciodată. Familia Cuza s-a mutat în 1868 lângă Viena, într-o vilă din Döbling.

În 1870, ales deputat de Mehedinți, Cuza este chemat de Președintele Camerei să se întoarcă în țară. Anul 1870 a fost însă marcat de tulburări provocate de războiul franco-prusac, care puneau pe domnitorul Carol într-o situație delicată. De aceea Alexandru Ioan Cuza nu consimți să profite de această împrejurare de a se reîntoarce în țară pentru a nu provoca noului domnitor greutate prin prezența sa.

Cuza era prea patriot ca să dea prilej unor frământări lăuntrice sau pretext unor intervenții străine care ar fi pus în pericol idealurile de unitate și independență a românilor.

Se stabilește definitiv într-o vilă cumpărată la Florența însoțit de personalul strict necesar casei unui fost prinț domnitor.

Elena Cuza și copiii revin însă permanent în țară, ocupându-se de administrarea averii familiei subrezită de întreținerea copiilor la studii și de drumurile costisitoare pe la stațiunile balneare din Europa unde domnitorul, grav bolav, era obligat să-și îngrijească sănătatea. În 1873 cel care-și asigurase stima contemporanilor și dragostea poporului său s-a stins din viață la Heidelberg.

S-a insinuat multă vreme că un obstacol în calea reîntoarcerii în țară a fostului principe ar fi fost Carol I.

Sunt însă multe documente care ne demonstrează noblețea suflătească a marelui rege, care scria la 18 februarie 1870 înaintașului său următoarele: "Îmi voi aminti totdeauna cu plăcere primirea grațioasă ce-am aflat la principesa, soția Voastră, cu ocazia vizitei mele la Ruginoasa. Ea - Mi zicea atunci, prezentându-mi un fermecător buchet: "Îmi pare nesfârșit de rău a vă primi singură!". Eu îi răspunsei: "Părerea de rău ce simt nu este mai puțin vie, dar sper că nu sunt departe de ziua când voi putea să am plăcerea a-l saluta în România!"

De când alegerea Voastră ca deputat este validată de Cameră, dificultățile constituționale au dispărut și nu pot decât să Mă asociez din inimă la hotărârea Adunării. Nu-mi rămâne decât să-mi exprim dorința de a Vă vedea revenind în România, chiar în cazul când nu V-ar conveni mandatul de reprezentant ce vi se oferă. Fiți asigurat, Principe, că aici Veți găsi întotdeauna primire bună la Principele Domnitor".¹

La ceremonia de la Ruginoasa, organizată la înmormântarea lui Alexandru Ioan Cuza, mii de țărani au venit să participe la funeralii. Au venit prietenii domnitorului, Vasile Alecsandri, Costache Negri și Mihail Kogălnițeanu.

Veneau delegații din toate județele țării, ziaristi din Iași și București.

Noul domnitor, principele Carol, a avut o delicată și înduioșătoare atențiune față de îndurerata Elena Doamna, trimițându-i telegrafic condoleanțe și un reprezentant personal purtător al unei prea frumoase coroane de flori.

Răuvoitorii au răspândit mereu zvonul că Regele Carol a fost ostil chiar și memoriei marelui său înaintaș. Zvonurile au fost lansate insistent în 1912 cu ocazia inaugurării monumentului lui Cuza din Piața Unirii din Iași.

Lipsind fondurile necesare acestei monumentale lucrări, ridicată prin subscripție publică Carol I s-a înscris pe listă cu o sumă importantă de 250.000 lei făcând posibilă realizarea statuii.

Adresându-se Primăriei din Iași îi face cunoscut că s-ar simți fericit să vadă monumentul împodobind una din piețele principale ale Iașului. Regele și întreaga Casă Regală au participat la dezvelirea din 10 iunie 1912.

La această impresionantă manifestare de pietate, Regele Carol I a pronunțat înălțătoarele cuvinte:

“Cu o vie satisfacție am venit în iubita Mea a doua capitală, spre a da o însemnătate și mai mare acestei sărbători naționale, menită a dovedi că poporul român știe a se arăta recunoscător către aceia care l-au sprijinit întru îndeplinirea aspirațiilor sale.

Cea mai înaltă, cea mai sfântă dintre aceste aspirațiuni a fost Unirea țărilor surori pentru care au luptat necurmat, în împrejurări grele și chiar primejdioase, toți frunzașii marii generațiuni de la mijlocul veacului trecut.

Domnitorul Alexandru Ioan Cuza a avut gloria de a lega numele său de acest mare fapt istoric început prin alegerea sa și dus la deplină înfăptuire prin încordata sa stăruință.

Pe lângă Unire, acest monument ridicat prin recunoștință obștească mai însemnează dezrobirea țăranilor, secularizarea bunurilor mănăstirești și îndrumare a țării către neatârnare.

Primul Rege al României își îndeplinește o sfântă datorie către Primul Domnitor al țărilor surori unite, aducând în fața acestui monument prinosul de cinstire ce se cuvine memoriei lui Cuza Vodă, care va rămâne de-a pururea neștearsă în amintirea poporului.”²

Omagiindu-și înaintașul, dă pildă mulțimei înflăcărate, când rostind vorbele: “Primul Rege al României își îndeplinește o sfântă datorie către Primul Domnitor...” și-a descoperit capul înaintea figurii mărețe de bronz, prilejuind un moment de înălțare sufletească, aplauze furtunoase și înflăcărate urări.

Destinul i-a acordat lui Carol I o mult mai îndelungată domnie decât celui pe care l-a omagiat, o domnie glorioasă marcată de obținerea independenței dar și multe supărări și necazuri care i-au împuținat zilele.

Izbucnirea Primului război mondial îi pune în pericol toate realizările, izolându-l de toți colaboratorii săi în Castelul Peleş, unde a murit decepționat la 27 septembrie 1914, prevăzând nenorocirile ce se vor abate supra țării sale.

Perioada regimului comunist a lovit și în memoria Regelui Carol, care a fost prezentat generațiilor de tineri, în școală, ca un străin care nu și-a iubit țara și și-a asuprit poporul.

Un gest simbolic al nedreptăților făcute de comuniști a fost și distrugerea celebrei statuii ecvestre de bronz, la care Ivan Mestrovici lucrase timp de 9 ani și care fusese inaugurată la 10 mai 1939, marcând 100 de ani de la nașterea lui Carol I, lipsind Bucureștiul de cel mai frumos monument care a împodobit vreodată orașul.

Pentru că acum se poate spune tot adevărul despre cel care a fost numit în istoria

noastră "Carol Întemeietorul", Eminescu acordându-i epitetul de "Carol Îngăduitorul" și posteritatea de "Carol cel Înțelept", am vrut să pun în evidență și adevăratele sentimente de prețuire mai puțin cunoscute ale lui Carol I față de cel care i-a fost înaintaș și contemporan.

Această lucrare, care alătură două mari personalități ale istoriei noastre, făuritorii României moderne, vrea să fie și o punte de legătură între Muzeul Național Peleş, fostă reședință a Regelui Carol I și Muzeul de Istorie din Vaslui, muzeul Țării de Jos a Moldovei, unde pe vremuri, domnitorul Alexandru Ioan Cuza și-a început cariera fiind Pârcălab de Covurlui.

Cu distincții noștri colegi din Vaslui avem comune amintiri de când ne întâlnim pe băncile amfiteatrelor Facultății de Istorie din Iași.

Noi, cei care am îmbrățișat pasionantă dar dificilă meserie de muzeografi, suntem furnicile lucrătoare ale istoriei care valorificând piese muzeale deosebite, documente și fotografii, punem în circulație informații inedite sau îngropate în uitare, care pot fi cărămizile unui monument al istoriei neamului nostru, pe care aceste sesiuni de comunicări, organizate cu multe sacrificii, încercă să-l construiască.

NOTE

¹ Carol I: "*Cuvântări și Scrisori*" - tomul I, p. 25.

² "*Domnia Regelui Carol I*"; București, 1941.